

ning af samtlige Kistepladser med stærkt fremtrædende Cementsten, som man undertiden ser, virker jo ikke forskønnende. Udelukkende at anvende de lette Metal-skilte giver ikke den fornødne Fasthed, da de let kan forskydes, men en Kombination af Cementsten, diskret anbragt, og Metalskilte kan virke udmærket.

Det ville være rigtigt her at gøre opmærksom paa Betydningen af, at *Kirkegaardens Folk — Graver og Kirkevæрге — drages med ind i Arbejdet*, saavel ved Planens Tilrettelæggelse som ved dens Afsætning paa Kirkegaarden. Deres Kendskab til stedlige Forhold kan være af uvurderlig Betydning, men mere rigtigt er, at de derved meget lettere bliver i Stand til paa rigtig Maade at fortsætte det paa-begyndte Arbejde.

Bekendtgørelser om dødsfald

August F. Schmidt

Når et menneske havde draget sit sidste suk, ilede man i tidligere århundreder til den nærmeste kirke for at få *ringet* med dens klokker. Dette kaldes for »*Sjæleringning*«. Denne klokkeringning antoges i særlig grad at lette sjælens indgang i himmelen. Det var en kærlighedsgerning mod den afdøde. Den er i vort land kendt tilbage til den katolske middelalder. Da man senere blev klar over, at ringning inden begravelsesdagen var af papistisk oprindelse, blev den som *uskik* forbudt i kongebreve fra 1576 og 1578. Kun på begravelsesdagen skulle klokkeringning være tilladt. Det varede imidlertid længe, inden man fik afskaffet sjæleringningen mellem dødsdag og begravelsesdag, og først i 1739 vovede man at forbyde al klokkeringning på anden tid end selve begravelsesdagen.

Ringning med kirkens klokker straks efter et dødsfald er blevet bekendt, bruges i vore dage bl. a. i Rinckenæs ved Flensborg fjord.

Sjæleringningen var et *dødsbudskab*. Når kirkeklokkens toner lød ud over land og by, vidste man, at et menneske var

sovet hen, nu var et livsløb, kort eller langt, afsluttet. Indenfor de gammeldags småsamfund har de fleste vidst besked med, *hvem* den bortgangne var, og man har i de enkelte hjem været klar over, om man skulle med til ligbegængelsen eller ej. I landsbyerne blev der almindeligvis indbudt til begravelse 2 dage før denne fandt sted. Indbyderen havde som regel et vist ceremoniel (indbydelsestale m. v.) at rette sig efter.

Vi skal først forholdsvis langt ned mod vor tid, inden man gennem *dagspressen* kunne offentliggøre dødsfald og begravelser. Man tænkte sig, at ikke inden i 1666 fik Danmark sin første avis, en hofavis, som *Anders Bording* skrev. Den indeholdt mest hofnyt og lidt udenrigspolitik. Før den tid ikke engang en avis som nyhedsspreder. Vi skal ned i 1700-tallet, inden dagspressen begynder at udvikle sig, og det varede ikke så længe, inden den blev benyttet som budbringer også af dødsfald, men kundskab om disse måtte dog af økonomiske grunde overgå til de betalte indrykkelser: *annoncerne*. Senere kom så også *mindeartiklerne* om mere fremtrædende borgere, når de var gået over til hin verden, som det hedder om de afdøde i et gammelt skrift.

Ude i *landsognene* varede det længe med at optage købstadsskikken at offentliggøre dødsfald i dagbladens annoncespalter, men i sidste halvdel af forrige århundrede blev det almindeligt også på landet at benytte sig af *dødsannoncer*. Det må dog nævnes, at fattige folk, både i landsbyer og købstæder meget ofte, også efter 1900, ikke lod et dødsfald annoncere. Der var udgifter nok endda ved et dødsfald, så der var god grund til at spare.

Som man af det følgende vil se, er der en betydelig forskel på gamle dages dødsannoncer og på vor tids. Når ikke andet er nævnt, er de anførte annoncer hentet fra *Aarhuus Stiftstidende*. De giver et levende indtryk af, hvorledes man i årtierne omved 1800 overfor offentligheden gav udtryk for en stor personlig sorg, samtidig med at man fik meddelt et dagblads læsere, at et menneske var hjemkaldt.

Ejeren af *Årslev Mølle* ved Randers, Jens Møller, mistede 14. november 1804 sin hustru. 17. nvbr. var hans annonce herom fremme:

»Min uforglemmelige blide Kone Giertrud Marie Hedevig Roscher endte sit for

mig dyrebare Liv Dags Morgen Kl. 6, i en Alder af 31 Aar. Mine Venner og Bekjendte ville deele min Sorg med mig, men ikke skulle uleiliges med at bevidne mig Deeltagelsen«.

Herefter skal anføres 3 annoncer fra sørgende *enker*. Den førstes dødsannonce lød:

»Natten imellem den afvigte 30te Nov. og 1ste Decbr. 1804 behagede det urandsagelige Forsyn at lade mig friste den tunge Skiebne, at miste min uforglemmelige Mand Wilhelm August Schæffer, forhen Districts-Chirurgus her i Byen og Egnen. Min Skiebne er saa meget desto sørgeligere, som jeg efter det kærligste, men desto værre, alt for korte Ægteskab af lidet over 4 Aar, sidder eene tilbage med 2de smaae umyndige Børn og seer min Nedkomst med det 3die i Møde. Gud hielpe mig forladte. Han eene kan.

Aarhus, den 1. December 1804.

Rachel Magdalene, sal. Schæffers«.

Og den anden skrev efter 27 års ægteskab:

»Sidstafvigte Torsdag den 6te dennes om Morgen Kl. 5 slet behagede det Livets og Dødens Herre at lade min inderlig elskte Mand Jacob Kieldrup, forhen Borger-capitain og Kiøbmand her i Aarhus, ved en sød og stille Slummer, omskifte Tiden med den salige Evighed, efter en Maanedes Sygeleie og det kierligste Ægteskab i 27 Aar. Hans inderlige Omhue og Kierlighed ei allene for mig, men som stedse udstrakte sig baade til hans og min Familie, gjør hans Savn desto smerteligere og forvisser mig om deres ømme Deeltagelse i min billige Sorg.

Aarhus, d. 8. December 1804.

Karen, sal. Kieldrups«.

Thomas Bagger Lütken, født i Skellerup på Fyn 1753, blev 4. juni 1778 amtsforvalter over Lundenæs og Bøvling amter i Vestjylland. Han indgik 2. august 1778 ægteskab med Wibecke Christiane Bendz (1756—1806).

Efter Ths. Bagger Lütkens død 30. september 1805 indrykkede enken i *København's Adresse Avis* 1805, nr. 412 denne dødsannonce:

»Efter 27 Aars kierligt Ægteskab og lige saa lang Embedstid, behagede det Forsynet den 30. September at bortkalde min elskede Mand, Amtsforvalter Thomas Bagger Lütken i sit Alders 53 Aar, efter en langvarende Brystsvaghed. Sex efterlevende Sønner og tvende Døtre begræde med mig hans for os saa tunge Tab.

Ringkjøbing, 2. Oktober 1805.

W. C. Lütken, f. Bendz«.

I de følgende 2 annoncer er det *hustru*, der begrædes.

»At det har behaget det uransageligste Forsyn at bortkalde min elskelige Kone Giertrud Chatarine Svendsen, fød Asch, sidstledende 2den Jan. i en Alder af 63 Aar og 2 Maaneder, efter 28 et halv Aars kierlig Egteskab, efterladende mig blinde og meget svagelige Mand med 3 uforsørgede Børn; dette bekjendtgjøres for fraværende Slægt og Venner af hendes dybtsørgende Mand.

Aarhus, den 5te Januar 1805.

Poul Svendsen«.

»Efter nogle Aars svagelig Helbred bestandig paa sit Sygeleie, af Gigt, som slog ind og angreb de indvortes Dele, har det behaget Gud, Løverdagen den 25. Januar om Morgen Kl. 9 slet, ved Døden at hiemføre til det bedre Liv min elskelige Kone, Karen Torstings, i hendes Alders 47. Aar og Ægteskabs 9. Aar. Hvilket bekjendtgjøres vores fraværende Slægt og Venner af hendes efterladte Mand.

Aarhus, den 25. Januar 1806.

Jens Reienholdt«.

Og her følger en dødsannonce over en *svigerfader*, meddelt i Aarhus Stiftstidende den 7. marts 1807:

»At det har behaget det altledende Forsyn Løverdagen den 28. Febr. ved en hastig Død at bortkalde til et bedre Liv min elskede Svigerfader, Jens Thomasen Sabroe, i hans 70 Aar og 1 Dag, maae jeg herved sørgeligst bekjendtgjøre fraværende Slægt og Venner. Enhver som kiendte hans retskafne Vandel vil vist hædre hans Minde og deeltage med mig i min billige Sorg.

Aarhus, den 3. Marts 1807.

R. Svane, Bagermester.«

(fortsættes)

Bekendtgørelser om dødsfald

August F. Schmidt

(fortsat fra side 96)

Lidt usædvanlig i ordvalg er prokurator *P. S. Rohdes* dødsannonce over en dyrebare broder, hvis pludselige død gjorde det stærkeste indtryk på de efterladte, hvad man i de noget bombastiske ord får et klart indtryk af:

„Paa nogle Dage var jeg bortreist fra Byen ud paa Landet, hvor et skræksom Rygte fortalte: Din Broder *H. C. Rohde* er død — og i Dag begravet han. — Kuns den, der har fristet den haarde Skiebne, pludselig at blive berøvet en elsket Broder, en haabefuld Yngling, kan paa nogen Maade gjøre sig Forestilling om de smertelige Følelser, der gennemstrømmede mit Inderste ved dette græselige Budskab. Saavel til Dem, der i bemeldte min sal. Broders sidste Dage viiste ham saa megen Omhue og Godhed, som og til Dem, der viste ham den udmærkede Agtelse, uindbudne at ledsage hans Liig til Graven, aflægges herved de rørte Hierters varmeste Tak! paa den Afdødes gamle Moders, øvrige Søskenes og egne Vegne som ældste Broder.

Aarhus, d. 28. Junii 1805.

P. S. Rohde, Prokurator.“

Det fremgår med al tydelighed af de anførte eksempler, at det har været endog meget talende og omfangsrige dødsannoncer, man brugte forhen. Vor tids meddelelser om dødsfald er fattige i forhold til hine tidligere.

At det ikke blot er vort århundrede, der har opdaget *reklamens magt*, viser følgende dødsannonce, der fandtes i „*Den Vest-Sjællandske Avis*“ for „Løverdagen d. 25. Februar 1826“:

„Formedelst min Sygdom af Gigt og Krampe i 4 Maaneder, der har forvoldet, at min salig Mands Død, Malermester *Dilling*, ej før er kundgjort, bekiendtgøres det herved for Familie og Venner, at det har behaget den Alviseste, den 8de d. M. at bortkalde ham i hans 61de Aar fra mig og tvende smaa uopdragne Børn, der med mig føler Tabet af den salig Henfarne; og bekiendtgøres tillige, at jeg fortsætter Professionen ligesom før af min Mand, og beder mig anbefalet med Arbeide af den salig Afdødes Venner og Bekiendtere her i Byen og Omegnens Beboere og lover godt Arbeide og den reeleste Behandling.

Slagelse, den 19de Februar 1826.

Cathrine Marie Dilling.“

De anførte dødsannoncer, der beretter om tunge tildragelser, som har ramt de forskellige hjem, er i det væsentlige formede efter tidens *prædikenstil*. I rationalismens periode brugte præsterne just om Gud udtryk og vendinger som: Alviseste, uransagelige forsyn, livets og dødens herre o. lign.

Undertiden kunne der, som man vil have set, i annoncerne indsmugles ekstra oplysninger. Således får enken efter distriktskirurg *Wilh. Aug. Schæffer* lejlighed til at meddele, at hun venter sin 3. nedkomst. *Karen*, salig *Jacob Kieldrups* efterleverske anfører, at hendes mand var syg i en måned, og at han havde været kærlig gift i 27 år. *Ths. Bagger Lütken* døde fra 6 sønner og 2 døtre. Den efterladte *Poul Svendsen* er blind og meget svagelig og har 3 uforsørgede børn. Malermester *Dillings* enke er fuld af omtanke trods sorgen. Hun får i sin dødsannonce føjet til, at hun vil fortsætte mandens forretning ...

Således kan man vedblive med at fremdrage enkeltheder fra de hidsatte annoncer, der vel undertiden har fået deres ordvalg for at vække medlidenshed. I hine tider var der ved dødsfald ikke anden

økonomisk hjælp at få end den, godhjer-
tede medkristne skænkede til de fattige
sørgende.

Man kan ved at gennemblade gamle
avisårgange finde i hobetal af dødsannon-
cer som de foran meddelte. Adskillige af
dem kan selv nu så længe efter bevæge
et medfølelse hjerte.

Størst værdi har de gamle annoncer for
personalhistorikere, idet man i disse med-
delelser om dødsfald finder navne, årstal,
familieforhold, sygdomme m. v. nævnt,
altsammen til hjælp for enhver, der ar-
bejder med slægtshistorie.

Nutidens dødsannoncer er, som be-
kendt, ofte af ret få ord, men derfor er
de lige nyttige for forskerne, og annon-
cernes opgave som meddelere af dødsfald
er jo i hvert fald lige effektiv trods kort-
fattetheden. Dødsfald publiceres i vore
dage sædvanligvis på måske 7 måder

1. *Announcen* om dødsfaldet, der ofte
gentages med tilføjelse af, hvornår og
hvor begravelsen finder sted. Enkelte an-
noncer kan være mere prægede af sorg
end andre. I en annonce kan der blot stå:
„Min hustru ... er afgået ved døden ...“
I en anden annonce kan læses: „Vor kære
mor, svigermor, mormor og farmor ...
døde d. 16. okt.“ ... Undertiden kan man
af annoncens ordforråd se, hvilken *kir-
kelig retning* den afdøde (med familie)
hørte til. F. eks.: „I troen på sin frelser
er min kære hustru, vor gode mor ...
efter korte, svære lidelser stille hen-
sovet ...“

I en anden annonce kan være føjet et
skriftsted til, som i det sønderjyske dag-
blad „Hejmdal“ 21/1 1958:

„Åb. 3,5: Den, som sejrer, han skal så-
ledes iføres hvide klæder, og jeg vil ikke
udslette hans navn af Livets bog, og jeg
vil bekende hans navn for min Fader og
for hans engle“ ... „Følget bedes efter
begravelsen samles med os i Missions-
huset.“

2. En anden form for dødsannoncer er
Skifterettens officielle bekendtgørelse.
Sådanne ofte lange og nyttige lister fin-
des daglig bl. a. i de store københavnske
dagblade og i Aarhus Stiftstidende. I
disse lister står kun de afdødes navne,
og ovenover er nævnt, hvilken bys skifte-
ret dødsfaldet er anmeldt til.

3. Til de mere officielle meddelelser
hører også dem, der publiceres fra *kirke-
kontorer*, gravere, begravelsesvæsener etc.
Der kan være tilfælde, hvor dette er den
eneste måde, dødsfaldet bekendtgøres på,
og de kan i almindelighed være meget
værdifulde, også ved de oplysninger, der
her gives om begravelsessted (kirkegård)
og dato.

Alle de forannævnte meddelelser findes
i dagbladenes spalter.

4. For landskendte personer er der
udsendelser i *radioen*, måske senere sup-
pleret med en mindeudsendelse.

5. Kendte mænd og kvinder får også
nekrologer (tit af megen værdi) i dags-
pressen, hvor der i sådanne tilfælde også
findes

6. *Referater* af bisættelseshøjtidelig-
heden.

7. Endelig kommer de mere interne
familiemeddelelser mundtligt og telefonisk
eller i brevform.

Undertiden ønskes begravelsen hem-
meligholdt, det vil sige, at den skal foregå
»i stilhed«. I så fald bør det ikke publi-
ceres, hvornår og hvor jordefærden finder
sted, ganske særligt ikke, hvis det ønskes,
at begravelsen skal foregå »i *dybeste* stil-
hed«; i så fald er det kun den allernær-
meste familie som deltager. I sådanne til-
fælde averteres ofte først, når det hele er
overstået, og der er den mulighed både
at få skifteret og begravelsesvæsen til at
tilbageholde deres respektive meddelelser,
så det virkelig bliver en intern og privat
begravelsesceremoni.

(fortsættes)

DØDSFALD

Min kære mand, vor kære far, -søn og svigersøn,

tapetsreremester
Henry Frandsen

er død den 2. jan.

Birthe Frandsen
Helle og Hans Henrik
Anna Frandsen
Kirstine og Carl Nielsen

Begravelsen finder sted onsdag den 7. jan. kl. 13,30 fra Lundtofte Kirke.

Min dybtsavnede mor og vor kære svigermor, mormor og søster

Thora Valborg Melsted

har efter lang tids sygdom faaet fred paa Blegdamskospitalet den 1. jan. 1959.

Paa familiens vegne
Elsø og John Bøytler

Bisættelsen finder sted onsdag den 7. jan. kl. 12 i Bispebjerg Krematoriums store sal.

Vi har mistet vor kære mand og far

Peder Emil Rasmussen

den 2. januar 1959.

Elly Rasmussen

Børn, svigerbørn og børnebørn

Bisættelsen finder sted tirsdag d. 6. ds. kl. 14 i Søndermark Krematoriums lille sal.

Vor kære far
pens. formand

Hjalmer Mertz-Nielsen

er stille hensovet d. 2. januar 1959.

Børn, svigerbørn, børnebørn
og oldebørn

Begravelsen foregaar lørdag d. 16. ds. kl. 13 fra store kapel, Assistentens Kirkegaard.

Vor kære far, morfar og svigerfar

Ditlev J. V. Bartholin

er sovet stille hen d. 28. december.

Børn, børnebørn, svigerbørn

Bisættelsen har fundet sted.

Min kære mand, vor kære far, svigerfar og morfar,

landsretssagfører
Aage Salomonsen

er død.

Hadsund, den 3. januar 1959.

Rigmor Salomonsen, Annemarie
og Jesper

Uffe og Thora Salomonsen

Ebbe Salomonsen

Helle og Cote Cuculiza, Maria

Benedicte og Franz

Begravelsen foregaar fra Hadsund

Kirke tirsdag den 6. januar kl. 14,00.

Vor kære altopofrende mand og far

pens. overpostchauffør

Elof Hellstrøm

er død d. 1. jan. 1959.

Agathe og Edith

Bisættelsen foregaar fra Sundby Kre-

matorium tirsdag d. 6. jan. kl. 15.

Vor kære mor, svigermor, mormor og

oldemor

Julie Marie Christiansen

er død den 27. december 1958.

Børnene

Bisættelsen har fundet sted.

Vor kære søster

Carla Thye Møller

enke efter viceskoleinspektør

P. Thye Møller

er afgaaet ved døden d. 30. dec. 1958.

Viggo, Ida og Ingrid Andrassen

Begravelsen har fundet sted.

Min kære far

pens. overofficiant

Janus Christensen

er efter kortere tids sygdom afgaaet

ved døden d. 1. januar 1959.

Hans Christensen

Bisættelsen finder sted onsdag den

7. januar kl. 14 i Bispebjerg Krematoriums store sal.

DØDE PAA FREDERIKSBERG

Fru Gerda Bjerregaard Hansen, f. Hansen. Assistent Niels Hjalmar Andersson. Enkefru Astrid Gudrun Larsen, f. Hoffmann Enkefru Ida Marie Hemmingsen, f. Jensen. Fhv. sneedker Wilhelm Rieck. Fhv. tjener Anders Peter Andersen. Fru Frederikke Amalie Petersen. Fru Karen Bæksted, f. Erikson. Fru Mary Sofie Frandsen, f. Petersen. Frøken Emilie Cronholm. Fru Hanne Cathrine Carstensen. Pens. pakmester Anders Højlund-Nielsen. Fhv. ekstraarbejder Ernst Arthur Nielsen. Toldpakhusholdning Georg Gustav Carl Julius Fischer. Enkefru Ane Kirstine Margrethe Gundelach, f. Frandsen. Enkefru Hilda Johanne Ærsøe. Kasserer i ØK Svend Emil Selsing. Autotekniker Arno Frederik Ferdinand Rasmussen. Frøken Edith Fischer. Fhv. kontorist Jens Peter Kristian Nicolaisen. Frøken Maren Louise Pedersen. Fru Kristiane Danielle Carlsen.

BISÆTTELSE OG BEGRAVELSER

søndag den 4. januar.

Søndre Kapel Vøstre Kirkegaard:

Laura Petrea Oline Pedersen, 11.

Søndre Kapel Bispebjerg Kirkegaard:

Kobmand Niels Nielsen, 12,15.

Kapellet Sundby Kirkegaard: Kirsten

Elmark, f. Abildtoft, 12,15.

Store sal Bispebjerg Krematorium:

Malersvend Gotfred Madsen, 11. Inger

Helene Jørgensen, f. Christensen, 12,15.

Harriet Olivia Constance Lodberg, f.

Hansen, 13,15. Dritsleder Carl Emil

Løve Rasmussen, 14,15.

Lille sal Bispebjerg Krematorium:

Tjener Frederik Hjørthol Petersen, 9.

Anna Lydia Emilie Noline Louis, f.

Olsen, 11. Vognmand Ejner Vilhelm

Hytting Petersen, 12,15. Anna Marie

Bertha Nielsen, f. Fromholt, 13,15. La-

gerforvalter Valdemar Frederik Niel-

sen, 15,15.

Nathanaels Kirke: Murer Anton Ni-

kolajsen, 12.

Timotheus Kirke: Forvalter Knud

Børge Kristensen, 12,30.

Søndre Kapel Solbjerg Kirkegaard:

Enkefru Johanne Simonsen, f. Niel-

sen, 13. Chauffør Carlsens hustru Kristiane, f. Jensen, 14.

Fig. 148.
Dagbladsudsnit
4.1.1959 (Politiken).

Bekendtgørelser om dødsfald

August F. Schmidt

(fortsat fra side 108, sluttet)

Dødsfaldet averteres sædvanlig af den nærmeste familie (de efterladte) med diverse underskrifter. Har afdøde flere efterlevende ægtefæller, eller lever familierne adskilte, averterer undertiden begge parter, og med navnene kendetegnes adskillelsen. Når den afdøde har haft et særligt kendenavn («kælenavn», pseudonym) bruges dette også. Endvidere averterer ofte firmaerne om deres chefs eller betroede medarbejders død, ligesom loger, selskaber, soldaterforeninger m. m. kan gøre dette og benytte deres emblemer. Der kan på denne måde godt fremkomme 3—4 annoncer om samme person.

Det er ikke så tit, man i vore dage træffer på en dødsannonce med så lang en *indledning* som denne (i Aarhus Stiftstidende ^{10/11} 1954):

»Jeg har haft den store Sorg at miste min gode Mand og bedste Ven, vor kære Broder og Svoger, og vor prægtige, livsglade Onkel Hansa, Dekorator«... (her-efter følger navnet).

Det er også yderst sjældent, at en annonce om et dødsfald er *skrevet af den bortgangne i levende live* og afleveret til pressen af vedkommende selv. Et eksempel herpå er følgende meddelelse, offentliggjort i dagbladet *Hejmdal* ^{29/11} 1954:

»Jeg er ikke her paa Jorden mere. Tak til Familien, Venner, Bekendte og dem, der har haft lidt tilovers for mig. Tak for hvert et Besøg, Brev og Blomst, der er sendt mig under min Sygdom.

Robert Friis Søndergaard,
Kirkebakken 3 — Aabenraa.«

En udenforstående kunne måske til denne annonce fremføre forskellige *betragtninger*, men disse ville let føre til, at en forkert dom over afdøde blev fældet, hvorfor det er rigtigst at afholde sig herfra.

Endelig skal nævnes, at efter et dødsfald og en begravelse bliver der almindeligvis *takket af de pårørende*. Denne tak kan fremkomme i dagspressen og kan undertiden være ret lang med takkeudtalelser til venner og naboer, til præsten for hans tale, undertiden også til sygeplejersken og kan slutte med: »Tak for hver en Krans og Blomst.« Tiest er takkeannoncen ret kortfattet, som f. eks. denne: »Vor hjerteligste Tak til alle, der har deltaget i vor Sorg ved vor kære lille Anna-Margrethes Død og Begravelse«.

Eller annoncen kan være endnu kortere. Ofte sendes små sortrandede trykte *takkekort* ud til de begravelsesdeltagere, hvis navne man har fundet på kransekortene. Disse korts navneunderskrift er tiest håndskrevet.

*

Til sidst skal fremføres nogle få oplysninger om vort emne fra nabolandene. Således har man i *Tyskland* stadig dødsannoncer af anselig længde. De kan fjernt erindre om de danske annoncer fra begyndelsen af forrige århundrede. Eksempelvis kan fra *Hamburger Abendblatt* 26/9 1951 citeres (i oversættelse) følgende annonce:

»Efter kort, streng Sygdom hensov den 22. September 1951 min højtelskede Mand, vor hjertensgode, omsorgsfulde Fader, Rudolph von Elm, i sit netop fuldendte 70. Livsaar. Hans Liv var Pligtopfyldenhed og Godhed. Hans Omsorg gjaldt Familiens Vel.

I usigelig Smerte« (Navnene)....

En dødsannonce fra Wiesbaden af 16/11 1957 lyder: »Efter kort, svær Sygdom døde i sit 71. Leveaar min kære Fader, vor Broder, Svoger og Onkel.... Bisættelsen finder Sted Torsdag den 21. November 1957, Kl. 14.... Kondolencebesøg beder jeg om ikke bliver aflagt«.

I *sønderjydske* dagblade kunne man navnlig tidligere se dødsannoncer, der

stærkt ligner meddelelser om dødsfald i tyske dagblade. Det er påvirkning sydfra, man her står over for. Også meget lange taksigelser i den sønderjydske presse har deres forbillede i tyske taksigelser efter et dødsfald. Således har gennem århundrederne tyske folkeskikke o. lign. haft lejlighed til at trænge sig nordpå og vinde fodfæste i danske omgivelser. Det er dog mindre sandsynligt, at de tyskprægede annoncer ved dødsfald vil vedblive at gøre sig gældende i danske aviser, hvor nok snarere den stilfærdige og kortfattede udtryksmåde forhåbentligt efterhånden vil blive helt enerådende.

I *Sverrig* føjer man ret ofte til dødsannoncens kortfattede oplysninger et vers eller et skriftsted.

Som eksempel herpå kan anføres en annonce i *Svenska Dagbladet* 29/5 1943:

»Min älskade Make, vår gode Far, min egen Morfar, Fabrikør Johan Gustav Envall lämnade oss i dag lugnt och stilla i sitt 83:e Levnasår, innerligt sörjd och saknad, men i ljusaste Minne bevarad av oss, Syskon, övriga Släktingar och Vänner. Maria Envall. Elly och Birger. Marianne. Harald.

Säfte, den 26/5 1943.

Jag är en Gäst och Främling
Som mina Fäder här,
Mitt Hem är ej på Jorden,
Nej, ovan Skyn det är
Där uppe bor min Fader

I Härlighet och Ljus;
Där ville jag och vara
Uti min Faders Hus.
Hem, Hem, mitt kära Hem,
Ej finns en Plats på Jorden
Så skön som du mitt Hem.«

Med dette vers, hvori er givet udtryk for det gammelkristne syn på livet og døden, kan nærværende redegørelse bedst afsluttes. I denne er tilværelsens mest alvorlige påkendelse: De kæres bortgang gjort til genstand for omtale ud fra de ord, de pårørende selv anvendte overfor offentligheden i anledning af deres sorg.